

Türkiye’de *Cysticercus bovis* ve Halk Sağlığı Yönünden Önemi

Cysticercus bovis in Turkey and Its Importance from the Public Health Aspect

Fatma Selcan Kuş¹, Feride Kırcalı Sevimli², Özlem Miman³

¹Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Yüksek Okulu, Burdur, Türkiye

²Afyon Kocatepe Üniversitesi Veteriner Fakültesi, Parazitoloji Anabilim Dalı, Afyonkarahisar, Türkiye

³İzmir Üniversitesi Tıp Fakültesi, Parazitoloji Anabilim Dalı, İzmir, Türkiye

ÖZET

Bu çalışma, Türkiye’de farklı bölgelerde yapılan çalışmalar ışığında, sığır sistiserkozisinin ve *T. saginata* dağılımının karşılaştırılması amacıyla yapılmıştır. Türkiye’de *C. bovis* ve *T. saginata*’nın durumu retrospektif olarak değerlendirilmiştir. Elde edilen verilerin illere ve bölgelere göre dağılımı tablo ile, farklı bölgelerdeki en az/en çok değerleri şekil üzerinde gösterilmiştir. Literatürler doğrultusunda elde edilen veriler, aynı bölge içinde *C. bovis* ve *T. saginata* yayılışının birbirleri ile paralel olduğunu göstermektedir. Türkiye’de her iki enfeksiyon için yaygın görülen bölgelerin sırasıyla Güneydoğu Anadolu, Doğu Anadolu ve İç Anadolu Bölgeleri olduğu belirlenmiştir. (*Türkiye Parazitol Derg* 2014; 38: 41-7)

Anahtar Sözcükler: *Cysticercus bovis*, *Taenia saginata*, halk sağlığı

Geliş Tarihi: 20.06.2013

Kabul Tarihi: 12.11.2013

ABSTRACT

This study was conducted in order to compare the different regions according to the literature on the prevalence of bovine cysticercosis and *T. saginata* in Turkey. Bovine cysticercosis and *T. saginata* status were evaluated retrospectively. The distribution of the data obtained according to provinces and regions were showed in the Table and the minimum / maximum values of this data in different regions in the Figure. The data obtained through the literature showed that the prevalence of *C. bovis* and *T. saginata* infections are parallel in the same region. The higher prevalence of both *C. bovis* and *T. saginata* infections was determined in the Southeastern Anatolia, Eastern Anatolia and Central Anatolia regions respectively. (*Türkiye Parazitol Derg* 2014; 38: 41-7)

Key Words: *Cysticercus bovis*, *Taenia saginata*, public health

Received: 20.06.2013

Accepted: 12.11.2013

GİRİŞ

Sığır sistiserkozisi; insanların ince bağırsaklarına yerleşen *Taenia saginata*’nın larva formu *Cysticercus bovis*’in neden olduğu paraziter zoonoz bir hastalıktır. Larva, başta sığır olmak üzere, nadiren manda, koyun, keçi, lama, maymun, antilop, zürafa, geyik ve karaca gibi hayvanlara yerleşebilmektedir (1-4). İnsanlar, canlı sistiserk bulunduran etlerin çiğ

ya da az pişmiş olarak tüketilmesi ile, hayvanlar ise enfekte insanların dışkılarıyla kontamine su ya da yemlerle enfeksiyona yakalanmaktadır (1, 5).

Hastalığın insan ve hayvanlar arasındaki yayılışı, ülkeden ülkeye ve hatta aynı ülkenin farklı coğrafik bölgelerine göre değişiklik göstermektedir (6-9). Türkiye’de *C. bovis* ve *T. saginata* enfeksiyonları her bölgede görülmekte

Bu çalışma birinci yazarın doktora tezi giriş bölümünden özetlenmiştir.

This study is a summary of the first chapter of the first author’s PHD thesis.

Yazışma Adresi / Address for Correspondence: Dr. Feride Kırcalı Sevimli, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, Parazitoloji Anabilim Dalı, Afyonkarahisar, Türkiye. Tel: +90 272 228 13 12 E-posta: feridekircali@aku.edu.tr

DOI:10.5152/tpd.2014.3244

©Copyright 2014 Turkish Society for Parasitology - Available online at www.tparazitolderg.org

©Telif hakkı 2014 Türkiye Parazitoloji Derneği - Makale metnine www.tparazitolderg.org web sayfasından ulaşılabilir.

fakat konu ile ilgili elde edilen epidemiyolojik verilerin, gerçek olgu sayısını ve oranını bildirmediği düşünülmektedir (10-13).

Bu çalışma; Türkiye’de farklı bölgelerde yapılan çalışmalar ışığında, sığır sistiserkozisinin ve bu bölgelerdeki *T. saginata* dağılımının karşılaştırılması amacıyla yapılmıştır.

YÖNTEMLER

Türkiye’nin yedi farklı bölgesinde daha önce yapılmış sığır sistiserkozisi ve *T. saginata*’ya yönelik veriler toplanarak, bölgelerdeki durum iller özelinde tablo olarak verilmiş (Tablo 1); ayrıca sığır ve insanda görülen enfeksiyonun bölgelere göre dağılımı en az en çok yüzde yaygınlıkları ile Resim 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1. Türkiye’de *Taenia saginata*/*Taenia* sp. ve sığırlarda *C. bovis*’in bölgelere ve şehirlere göre dağılımı

Bölge	Şehir	<i>Taenia saginata</i> / <i>Taenia</i> sp. Yayılış (%) ve Kaynak	<i>Cysticercus bovis</i> Yayılış (%) ve Kaynak
Marmara Bölgesi	Bursa	0,02-0,38 (27, 62, 63, 76)	0,7 (11)
	İstanbul	0,2-2,4 (41, 43, 70, 75, 82)	1-10 (*10, *11)
	Kocaeli	0,75-0,9 (72, 100)	-
Ege Bölgesi	İzmir	0,03- 2,8 (10, 31, 58, 65, 68, 78, 86, 92, 104, 105, 119, 122)	0,5-4 (10, *11, *15)
	Manisa	0,3 (37, 42)	1,13(22)
	Aydın	0,97 (57)	-
	Afyonkarahisar	0,1-1,93 (21, 55, 88, 95)	0,46 (21)
	Kütahya	0,25- 0,44 (66, 67)	-
Akdeniz Bölgesi	Adana	0,3-11,2 (36, 80, 89, 102, 123)	-
	Hatay	0,5-2,8 (59, 83, 133)	-
	Mersin	0,3-2,7 (53, 118, 129)	-
	Isparta	0,04 (40)	-
	Antalya	0,03 (39)	-
	Burdur	0,09 (21)	0,09 (21)
	Kahramanmaraş	3,4 (54)	-
	İç Anadolu Bölgesi	Ankara	0,6-4 (33, 38, 48, 51, 112)
Eskişehir	0,02-0,8 (35, 71, 87, 116)	-	
Kırıkkale	0,1-1,9 (50, 84)	-	
Sivas	0,17-16,7 (52, 60, 90, 93, 96, 99, 101, 130, 135)	a4,7 (12)	
Yozgat	1,6 (97)	-	
Niğde	1,06-17,1 (127, 134)	-	
Kayseri	0,13-0,41 (61, 77, 113, 131)	-	
Konya	-	2,6-14 (*10, b20)	
Karadeniz Bölgesi	Rize	0,1-1,3 (114, 132)	-
	Tokat	0,9 (73)	-
	Samsun	0,64 (98)	2,1 (16)
	Karabük	0,1 (121)	-
	Düzce	4,8 (106)	-
Doğu Anadolu Bölgesi	Erzurum	0,4-9 (28, 111, 124)	10-20 (*10, *11)
	Kars	5 (117)	4 (14)
	Ağrı	-	5 (14)
	Elazığ	0,26-10,9 (29, 32, 46, 64, 91, 115)	0,55-4,3 (c3, 18)
	Malatya	0,04-4,6 (30, 34, 44, 56, 69, 85, 103, 107, 108, 110, 128)	-
	Van	0,03-18,3 (45, 79, 109, 126, 138)	0,34 (17)
Güneydoğu Anadolu	Diyarbakır	1,6-2 (81, 120)	-
	Şanlıurfa	0,3-7,8 (47, 49, 94, 125)	25-30 (*15)
	Adıyaman	0,8-13,88 (49, 74)	-
	Mardin	36,4 (137)	--

*Çeşitli yazarlara atfen, ^aEnfekte sığırlar Sivas, Tokat ve Erzincan illerine ait, ^bSerolojik tanı sonucu, ^cmandalardaki sonuç

Resim 1. Türkiye’de *Cysticercus bovis* ve *Taenia saginata*/Taenia sp. nin bölgelere göre dağılımı

Türkiye’de *Cysticercus bovis*’in Yayılışı

Türkiye’de sığırlarda *C. bovis*’in yayılışına yönelik sınırlı sayıda çalışmaya rastlanılmakta ve yapılan bu çalışmaların 1957-2013 yılları arasında olduğu görülmektedir (10, 11, 14-21). Bu çalışmaların çoğunda (10-12, 20, 22), çalışmanın yapıldığı ildeki kesim sonuçları verilmekte, fakat sığırların orijini bildirilmemektedir. İller arası ve bölgeler arası hayvan hareketlerinin bulunması (10-12), mezbahalarda inspeksiyon yoluyla yapılan rutin et muayenesinde, özellikle düşük sayıdaki sistiserklerin gözden kaçabilmesi nedeniyle (23, 24), Türkiye’de sığır sistiserkozisinin durumu tam anlamıyla netlik kazanmamakta, genel olarak %0,3-30 oranında bulunduğu raporlanmaktadır (15, 18, 19, 22). Türkiye’de yapılan çalışmalarda *C. bovis* durumu, il ve bölge bazında Tablo 1’de verilmiş olup, enfeksiyonun en fazla Güneydoğu Anadolu, Doğu Anadolu ve İç Anadolu Bölgelerinde (Resim 1) görüldüğü kaydedilmiştir (6, 10, 15).

Türkiye’de *Taenia saginata*’nın Yayılışı

İnsanların, eti çiğ ya da az pişmiş olarak tüketme alışkanlıkları, *T. saginata*’nın bazı ülkelerde ve ülkelerin bazı bölgelerinde endemik olarak görülmesine neden olmaktadır. Enfeksiyonun dünyada endemik seyrettiği bölgelerde yöresel yemeklerin rolü olduğu bildirilmektedir (24-26). Değişik coğrafyalardaki çeşitli geleneksel yemeklerin en önemli ortak özelliği, belirli bir kalınlığa sahip etin az pişirilmiş tüketilmesi olarak görülmektedir ki bu da hastalığın insanlardaki görülme sıklığını arttırmaktadır.

Türkiye’de ‘abdest bozan’ olarak bilinen *T. saginata* enfeksiyonuna her bölgede rastlanılmakta, toplumun et tüketme / yeme alışkanlıklarına bağlı olarak, bazı bölgelerde ya da bazı illerde daha yoğun görüldüğü bildirilmektedir (6, 13). *Taenia saginata*/Taenia sp. sonuçlarını içeren çalışmalara bakıldığında; bunların çeşitli hastane ve benzeri sağlık kuruluşlarına ait laboratuvar sonuçlarını içeren raporlamalar (27-79), ilköğretim çağı çocukları üzerinde yürütülmüş çalışmalar (80-101), belirli bir yerdeki ortak işle uğraşan kişiler üzerinde yürütülmüş çalışmalar (102-110) ya da belirli bir yerde ve/veya toplu yaşam alanlarında bulunan insanlar üzerinde yapılan çalışmalar olduğu görülmüştür (111-134). Daha önceleri enfeksiyonun yüksek görüldüğü bölgelerimiz, özellikle çiğ köfte tüketiminin fazla olduğu Güneydoğu ve Doğu Anadolu Bölgelerimiz iken, zamanla bu gıdanın yöresel yemek özelliğinden çıkıp Türkiye genelinde de sevilerek tüketilmesi, bölgeler arası hayvan hareketlerinin olması enfeksiyonun

ülkemizde her bölgede görülmesine sebep olmuştur (6, 12, 15). Ayrıca İç Anadolu Bölgesinde enfeksiyonun endemik görüldüğü ilin Sivas olduğu bildirilmiş, enfeksiyonun bu ildeki yayılışında, çiğ kıymadan yapılarak tüketilen ‘bat’ isimli yöresel yemeğin etkili olduğu bildirilmiş (6, 135); endemisitede yöresel yemeklerin rolünün tekrar altı çizilmiştir. Kişilerin başka bölgelere göç etmeleri, yeme alışkanlıklarını tümenden değiştirmeleri anlamına gelmemektedir. Eski alışkanlıklar üzerine, yeni öğrenceler ile yeni mutfaqlar şekillenmektedir (136).

Türkiye genelinde enfeksiyona en sık rastlanılan bölge, Güneydoğu Anadolu Bölgesi olup, bunu Doğu Anadolu Bölgesi ve İç Anadolu Bölgesi takip etmektedir (Resim 1). Bu bölgelerde yapılan çalışmalar göz önüne alındığında (Tablo 1), en yüksek enfeksiyon oranlarının, Güneydoğu Anadolu Bölgesi’nde Mardin’de (% 36,4) (137), Doğu Anadolu Bölgesi’nde Van’da (% 18,3) (138), İç Anadolu Bölgesi’nde ise Sivas (% 16,7) (135) ve Niğde (% 17,1) (134) illerinde olduğu görülmektedir (Tablo 1).

SONUÇ

İrdelenen çalışmalardan elde edilen veriler, her ne kadar epidemiyolojik açıdan çalışma bölgelerine genellenemese de, ilgili coğrafya açısından önemli bir veri oluşturmaktadır. İncelenen literatürlere göre *C. bovis* ve *T. saginata* enfeksiyonları Güneydoğu Anadolu, Doğu Anadolu ve İç Anadolu Bölgelerinde daha sık görülmekte olup; her iki enfeksiyonun görülme sıklığı birbirleri ile paralellik göstermektedir. Her iki enfeksiyonun kontrolü açısından, Türkiye genelinde toplumda önce bu hastalıklar yönünde farkındalığın yaratılması; sonra gıda hazırlama, pişirme ve dondurma yöntemleri hakkında geniş çaplı eğitim programlarıyla toplumun eğitilmesi zorunludur. Mezbahalarda sistiserklerin gözden kaçabileceği ihtimaline karşı; veteriner hekimlerin, karkas muayenelerinde daha dikkatli/tiz davranmaları, bu zoonotik enfeksiyonun önlenmesinde ve enfeksiyonun mezbahada saptanmasında yarar sağlayacaktır. Ayrıca, enfekte kişilerin sağaltılması, uygun kanalizasyon sistemlerinin geliştirilmesi, hayvanların enfeksiyondan uzak tutulması ile daha iyi sonuçlara varılabileceğine inanmaktayız.

Hakem değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Yazar Katkıları: Fikir -F.S.K., F.K.S., O.M.; Tasarım - F.K.S., F.S.K.,

O.M.; Denetleme - F.K.S., O.M. Kaynaklar - F.S.K., F.K.S, O.M.; Malzemeler - F.S.K., F.K.S., O.M.; Veri toplanması ve/veya işlemesi - F.S.K., F.K.S., O.M.; Analiz ve/veya yorum - F.K.S., O.M.; Literatür taraması - F.S.K., F.K.S., O.M. Yazıyı yazan -F.S.K., F.K.S., O.M. Eleştirel inceleme - O.M., F.K.S. Diğer - F.S.K., F.K.S., O.M.

Çıkar Çatışması: Yazarlar çıkar çatışması bildirmemişlerdir.

Finansal Destek: Yazarlar bu çalışma için finansal destek almadıklarını beyan etmişlerdir.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Author Contributions: Concept - F.S.K., F.K.S, Ö.M.; Design - F.K.S., F.S.K., Ö.M.; Supervision - F.K.S., Ö.M.; Funding - F.S.K., F.K.S., O.M.; Materials - F.S.K., F.K.S., F.K.S, Ö.M.; Data Collection

and/or Processing - F.S.K., F.K.S., O.M.; Analysis and/or Interpretation - F.K.S., O.M.; Literature Review - F.S.K., F.K.S., O.M.; Writing - F.S.K., F.K.S., O.M.; Critical Review - O.M., F.K.S.; Other - F.S.K., F.K.S., O.M.

Conflict of Interest: No conflict of interest was declared by the authors.

Financial Disclosure: The authors declared that this study has received no financial support.

KAYNAKLAR

- Soulsby E.J.L. Helminths, Arthropods and Protozoa of Domesticated Animals. Seventh Edition, London: Bailliere Tindal; 1982. p. 107-13.
- Blazek K, Krichak VS, Schramlova J. Pathology of experimental *Cysticercus bovis* infection in the reindeer (*Rangifer tarandus* Linne, 1758). *Folia Parasitol* 1986; 33: 39-44.
- Özer E. Elazığ yöresinde mandalarda *Cysticercus bovis*'in yayılışı üzerinde araştırmalar. *Ankara Üniv Vet Fak Derg* 1987; 34: 85-8.
- Cabaret J, Geerts S, Madeline M, Ballandonne C, Barbier D. The use of urban sewage sludge on pastures: the cysticercosis threat. *Vet Res* 2002; 33: 575-97. [CrossRef]
- Flisser A, Correa D, Avilla G, Marvilla P. Biology of *Taenia solium*, *Taenia saginata* and *Taenia saginata asiatica*. Murrell KD, editor. WHO/FAO/OTE Guidelines for the Surveillance, Prevention and Control of Taeniosis/Cysticercosis. OIE (World Organisation for Animal Health), WHO (World Health Organization) and FAO (Food and Agriculture Organization; France; 2005; p.14-23.
- Saygı G. Teniyoz ve sistiserkozozun epidemiyolojisi. Saygı G, Özçelik S, Çeliksöz A, Öztöp Ay, Değerli S, Oğuztürk H, editors. Taeniosis ve Etkenleri. I. Baskı. Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas: Rektörlük Basımevi; 1999; p. 1-22.
- Adebolu TT, Badmus NA. Comparative study on intestinal parasites amongst secondary school pupils in Ikare Akoko, Ondo State, South-Western Nigeria. *JFAE* 2004; 2: 10-3.
- Murrell KD. Epidemiology of taeniosis and cysticercosis. Murrell KD, editor. WHO/FAO/OTE Guidelines for the Surveillance, Prevention and Control of Taeniosis/Cysticercosis. OIE (World Organisation for Animal Health), WHO (World Health Organization) and FAO (Food and Agriculture Organization; France; 2005; p.38-55.
- Wani SA, Ahmad F, Zargar SA, Amin A, Dar ZA, Dar PA. Intestinal helminthiasis in children of Gurez valley of Jammu and Kashmir State, India. *J Glob Infect Dis* 2010; 2: 91-4. [CrossRef]
- Özcel M. İzmir'de *Taenia saginata* ve *Cysticercus bovis*'in yayılışı. *Bornova Vet Kont Araş Enst Derg* 1963; 4: 134-45.
- Doğan H. Bursa Yöresi Sığırlarında *Cysticercus bovis*'in Organ, Yaş, Cinsiyet ve Irklara Göre Dağılımı ile Halk Sağlığı Açısından Önemi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. 1989.
- Poyraz Ö, Saygı G, Genç Ş. Sivas Et ve Balık Kurumu Kombinasyonunda 1985-1988 yılları arasında kesilen sığırlarda *Cysticercus bovis* görülme sıklığı. *Türkiye Parazit Derg* 1990; 14: 51-8.
- Turgay N, Yolasığmaz A. Taeniosis. Özcel MA, editor. Özcel'in Tıbbi Parazit Hastalıkları. İzmir: Türkiye Parazitoloji Derneği Yayınları; 2007; p. 691-702.
- Kurtpınar, H. Erzurum, Kars ve Ağrı vilayetleri sığır, koyun ve keçilerin yaz aylarına mahsus parazitleri ve bunların doğurdukları Hastalıklar. *Türk Vet Hek Dern Derg* 1957; 124-125: 3320-5.
- Güralp N. Helmintoloji. 2. Baskı. Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi Yayınları, Ankara: No:369/266. 1981, p. 193-206.
- Celep A, Açıç M, Çetindağ M, Coşkun ŞZ, Gürsoy S. Samsun yöresi sığırlarında helmintolojik araştırmalar. *Etlik Vet Mikrobiyol Derg* 1990; 6: 117-30.
- Taşçı S. Van Et ve Balık Kurumu'nda (E.B.K.) 1981-1990 yılları arasında kesilen kasaplık hayvanlarda görülen parazitler hastalıklarının sebep olduğu ekonomik kayıplar. Doğu Anadolu'da Tarım Verimlilik Sorunları Sempozyumu. 9-10 Ekim 1990. Milli Prodüktivite Merkezi Yayınları:431. 1990; 137-43.
- Aşçı Z, Seyrek A, Doymaz MZ, Yılmaz M, Kaya A. Prevalence of bovine cysticercosis in cattle slaughtered in Elazığ meat and fish commission (EEBK) between 1988-1993. *Türkiye Parazit Derg* 1995; 19: 557-61.
- Öge H, Gıcık Y, Kalınbacak F, Yıldız K. Ankara yöresinde kesilen koyun, keçi ve sığırlarda bazı metastodların (Hidatid kist, *Cysticercus tenuicollis*, *Cysticercus bovis*) yayılışı. *Ankara Üniv Vet Fak Derg* 1998; 45: 123-30.
- Köse M. Sığırlarda *Cysticercus bovis* Enfeksiyonunun İndirekt Floresan Antikor Testi ile Teşhisi. Konya: Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. 1999.
- Kuş FS, Sevimli FK, Miman Ö. Afyonkarahisar ve Burdur İllerinde Kesilen Sığırlarda *Cysticercus bovis* ve Halk Sağlığı Yönünden Önemi. *Türkiye Parazit Derg* 2013; 37: 262-8.
- Çenet O, Taşçı S. Manisa Et ve Balık Kurumunda (EBK) 1986-1993 yılları arasında kesilen kasaplık hayvanlarda kesim sonrası görülen hastalıkların araştırılması. *Türkiye Parazit Derg* 1994; 18: 511-6.
- Dorny P, Vercammen F, Brandt J, Vansteenkiste W, Berkvens D, Geerts S. Sero-epidemiological study of *Taenia saginata* cysticercosis in Belgian cattle. *Vet Parasitol* 2000; 88: 43-9. [CrossRef]
- Kebede N, Tilahun G, Hailu A. Current status of bovine cysticercosis of slaughtered cattle in Addis Ababa Abattoir, Ethiopia. *Trop Anim Health Prod* 2009; 41: 291-4. [CrossRef]
- Abunna F, Tilahun G, Megersa B, Regassa A, Kumsa B. Bovine cysticercosis in cattle slaughtered at Awassa Municipal Abattoir, Ethiopia: prevalence, cyst viability, distribution and its public health implication. *Zoonoses Public Health* 2008; 55: 82-8. [CrossRef]
- Adewole SO. Prevalence and epidemiological factors influencing the transmission of human taeniosis in Ekiti State, Nigeria. *IJAR* 2010; 2: 90-3.
- Kılıçturgay K, Gökırmak F, Töre O, Soysal G. Bursa bölgesindeki barsak parazitlerinin beş yıllık dağılımı. *Türkiye Parazit Derg* 1982; 5: 15.
- Güzel İ. Erzurum S.S.K. Hastanesinde koproparazitolojik bir araştırma. *EAJM* 1988; 20: 31-6.
- Ay S, Yılmaz M, Aşçı Z, Barlas H, Yücel A. Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi Mikrobiyoloji Laboratuvarına başvuran hastalarda bağırsak parazitlerinin dağılımı. *Türkiye Parazit Derg* 1991; 15: 88-91.
- Durmaz B, Durmaz R. İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi Mikrobiyoloji Laboratuvarına gelen 523 hastada barsak parazitlerinin dağılımı. *Türkiye Parazit Derg* 1991; 15: 1-6.
- Şimşekcan D, Ersöz V, Toker R, Coşkun Ş, Keskin M. İzmir Bölge Hıfzısıhha Enstitüsü Parazitoloji Laboratuvarına başvuran 651 hastada barsak parazitlerinin dağılımı. *Türkiye Parazit Derg* 1991; 22: 37-40.
- Ay S, Yılmaz M, Aşçı Z, Barlas H. 475 Dışkı ve selofan band örneğinin parazitolojik inceleme sonuçları. *Klinik Derg* 1992; 5: 176-7.
- Haznedaroğlu T, Tanyüksel M, Başustaoğlu AC, Gün H. Gata Tıp Fakültesi Parazitoloji Laboratuvarına başvuran 4742 hastanın bağırsak helmintleri yönünden incelenmesi. *Türk Hij Den Biyol Derg* 1992; 49: 149-53.
- Köseoğlu V, Yakıncı C, Durmaz B, Akın R. İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi ve Malatya Askeri Hastanesi Çocuk Polikliniklerine başvuran 0-7 yaş grubu çocuklarda barsak parazitlerinin dağılımı. *Türkiye Parazit Derg* 1992; 16: 115-21.
- Doğan N, Kiraz N, Bolatlı T, Durmaz G, Akşit F, Aygün Y. Eskişehir Anadolu Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesinin 10 yıllık barsak parazitleri inceleme sonuçları. *Türkiye Parazit Derg* 1993; 17: 36-42.
- Arıdağ G, Apan E, Akbaba M, Alparlan N. Sağlık Ocağı koşullarında bağırsak parazitlerinin saptanması. *Türkiye Parazit Derg* 1994; 18: 43-8.
- Taşçı S. Manisa Halk Sağlığı Laboratuvarında 1989-1993 yılları arasında saptanan barsak parazitlerinin epidemiyolojik olarak değerlendirilmesi. *Türkiye Parazit Derg* 1994; 18: 452-5.

38. Zarakolu P, Aydın G, Çöplü N. 1986-1992 yıllarında Refik Saydam Hıfzısıhha Merkez Başkanlığı Parazitoloji Laboratuvarında dışkıların parazitolojik inceleme sonuçları. Mikrobiyol Bul 1994; 28: 170-4.
39. Mutlu G, Çolak D, Demirgiller D, Ergüney G, Göğebakan A, Bağlan K. Akdeniz Üniversitesi Hastanesi laboratuvarında incelenen dışkıları da görülen barsak parazitleri. Türkiye Parazit Derg 1995; 19: 510-5.
40. Aydemir M, Yorgancıoğlu B, Demirci M. Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi Mikrobiyoloji Laboratuvarına başvuran hastalarda barsak parazitlerinin değerlendirilmesi. Türkiye Parazit Derg 1996; 20: 87-90.
41. Aydemir M. İstanbul'da bir laboratuvardaki on yıllık barsak parazitleri inceleme sonuçları. Türkiye Parazit Derg 1996; 20: 91-6.
42. Taşçı S, Balcıoğlu İC. Manisa Celal Bayar Üniversitesi Tıp Fakültesi Sağlık, Uygulama ve Araştırma Merkezinde 1995 yılında saptanan barsak parazitlerinin değerlendirilmesi. Türkiye Parazit Derg 1996; 20: 387-93.
43. Öner A, Dinçer N, Büğet E. İstanbul Tıp Fakültesinde 1985-1995 yılları arasında incelenen 39226 dışkı örneğindeki parazitolojik bulgular. Türkiye Parazit Derg 1997; 21: 167-8.
44. Rafiq M, Günel S, Durmaz B, Durmaz R, Sönmez E, Köroğlu M. The prevalence of intestinal parasites in Malatya, Turkey. Türkiye Parazit Derg 1997; 21: 159-62.
45. Yılmaz H, Türkoğlu K, Berktaş M, Akman N, Tuncer İ, Algün E, Gül A, Göz Y. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Tıp Fakültesi Parazitoloji Laboratuvarına başvuran 14 yaş ve üzerindeki hastalarda barsak parazitlerinin dağılımı. Türkiye Parazit Derg 1997; 21: 49-54.
46. Aşçı Z, Seyrek A, Kizirgil A, Yılmaz M. A retrospective study on the prevalence of *Taenia saginata*. East J Med 1998; 3: 10-12.
47. Özbilge H, Seyrek A, Aslan G, Taşçı S. Şanlıurfa ilimizde bağırsak parazitlerinin dağılımı. Türkiye Parazit Derg 1998; 22: 41-3.
48. Şener B, Ergüven S, Erciş S. 1980-1996 yıllarında Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Parazitoloji laboratuvarında dışkıların parazitolojik inceleme sonuçları. Türkiye Parazit Derg 1998; 22: 37-40.
49. Özer S, Aksoy G. Interrelationships between intestinal parasitic diseases in the GAP region and certain environmental factors and a model for prediction of health care after GAP. Türkiye Parazit Derg 1999; 23: 381-4.
50. Apan TZ, Özkan AT, Özlük ÜD. 1998 yılında Kırıkkale Devlet Hastanesi Mikrobiyoloji laboratuvarına başvuran hastalarda bağırsak parazitlerinin dağılımı. Turk Hij Den Biyol Derg 2000; 57: 59-64.
51. Ayçiçek H. Gülhane Askeri Tıp Akademisi Parazitoloji Laboratuvarında 1996-2000 yılları arasındaki yapılan portör taramalarında bağırsak parazitizmlerinin dağılımı. Turk Hij Den Biyol Derg 2000; 57: 157-60.
52. Kırbayrak F, Saygı G. Rektum, burun ve perianal bölge materyelleri ile dışkıda bağırsak parazitlerinin varlığının araştırılması. C M J 2000; 22: 163-6.
53. Öztürk C, Delialioğlu N, Aslan G, Aslan N. Mersin bölgesinde barsak parazitlerinin prevalansı ve dağılımı: Mersin Üniversitesi ve Devlet Hastanesi Mikrobiyoloji Laboratuvarına ait sonuçlar. Türkiye Parazit Derg 2001; 25: 355-8.
54. Çıragil P, Aral M, Ekerbiçer HÇ, Gül M. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Tıp Fakültesi Mikrobiyoloji Laboratuvarına başvuran hastalarda bağırsak parazitlerinin dağılımı. Türkiye Parazit Derg 2003; 27: 136-8.
55. Altındiş M, Aktepe OC, Çetinkaya Z, Çiftçi İH, Kıyıldı N, Akbiyik E. Afyon Kocatepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesinde parazit saptanma oranları. Türkiye Parazit Derg 2004; 5: 29-32.
56. Karaman Ü, Akkaya N, Aycan ÖM, Atambay M, Daldal N. Malatya Halk Sağlığı Laboratuvarında 1997-2001 yılları arasında saptanan bağırsak parazitlerinin epidemiyolojik olarak dağılımı. İnönü Üniv Tıp Fak Derg 2004; 11: 25-8.
57. Kapdağlı A, Ertabaklar H, Yaman S, Ertuğ S. Adnan Menderes Üniversitesi Tıp Fakültesi Parazitoloji Laboratuvarı'na 2002 yılında başvuran olgulardaki bağırsak parazitlerinin değerlendirilmesi. Türkiye Parazit Derg 2004; 28: 31-4.
58. Türk M, Şener AG, Orhon M, Candüz K, Yurtsever SG, Türker M. Atatürk Eğitim ve Araştırma Hastanesi Klinik Mikrobiyoloji laboratuvarında Ocak 2002-Haziran 2003 yılları arasında saptanan bağırsak parazitlerinin dağılımı. Türkiye Parazit Derg 2004; 28: 100-2.
59. Çulha G, Sangün Ö, İncecik F, Mustafa Kemal Üniversitesi Tıp Fakültesi Parazitoloji Laboratuvarına başvuran 0-14 yaş çocuklarda bağırsak parazitlerinin dağılımı. Türkiye Parazit Derg 2005; 29: 255-7.
60. Değerli S, Özçelik S, Çeliksöz A. Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Parazitoloji Laboratuvarına başvuran hastalarda bağırsak parazitlerinin dağılımı. Türkiye Parazit Derg 2005; 29: 116-9.
61. Yazar S, Yaman O, Gözkenç N, Şahin İ. Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi Parazitoloji Anabilim Dalı'na başvuran hastalarda bağırsak parazitlerinin dağılımı. Türkiye Parazit Derg 2005; 29: 261-3.
62. Alver O, Özakin C, Yılmaz E, Akçağlar S, Töre O. Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesinde farklı yıllarda bağırsak parazitlerinin dağılımlarının değerlendirilmesi. Türkiye Parazit Derg 2006; 9: 193-9.
63. Alver O, Töre O. Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesindeki bağırsak parazit olgularının prevalansı ve dağılımı. Türkiye Parazit Derg 2006; 30: 296-301.
64. Kuk S, Erensoy A, Keleştemur N. Son bir yıl içinde Fırat Üniversitesi Fırat Tıp Merkezi Parazitoloji laboratuvarında kopro-parazitolojik inceleme sonuçları. Fırat Tıp Dergisi 2006; 11: 113-5.
65. Uslu S, Yalçın G, Över L, Tuncay S, Şahin S, İnceboz T, Aksoy Ü. Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Araştırma ve Uygulama Hastanesi'nde 2003-2004 yılları arasında saptanan bağırsak parazitlerinin dağılımı. Türkiye Parazit Derg 2006; 30: 308-12.
66. Akdemir C, Soyuçen A. Dumlupınar Üniversitesi Hastanesi Parazitoloji laboratuvar sonuçlarının 0-14 yaş grubunda değerlendirilmesi. Fırat Üniv Sağlık Bil Derg 2007; 21(5): 195-9.
67. Akdemir C, Helvacı R. Kütahya'da Parazitoloji laboratuvar sonuçlarının 15 ve üzeri yaş grubunda değerlendirilmesi. Türkiye Parazit Derg 2007; 31: 37-40.
68. Değirmenci A, Sevil N, Güney K, Yolasiğmaz A, Turgay N. Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi Parazitoloji Laboratuvarında 2005 yılı boyunca saptanan bağırsak parazitlerinin dağılımı. Türkiye Parazit Derg 2007; 31: 133-5.
69. Köroğlu M, Yakupoğulları Y, Turhan R. Malatya Devlet Hastanesi yedi yıllık kopro-parazitolojik inceleme sonuçlarının retrospektif analizi. Türkiye Parazit Derg 2007; 31: 201-4.
70. Özyurt M, Kurt Ö, Yaman O, Ardıç N, Haznedaroğlu T. Bir eğitim hastanesi koproloji laboratuvarında geçen dört yıllık dönemde saptanan bağırsak parazitlerinin değerlendirilmesi. Türkiye Parazit Derg 2007; 31: 306-8.
71. Doğan N, Demirüstü C, Aybey A. Eskişehir Osmangazi Üniversitesinin beş yıllık bağırsak paraziti prevalansının türlerine ve cinsiyetlere göre dağılımı. Türkiye Parazit Derg 2008; 32: 120-5.
72. Yapıcı F, Tamer GS, Arısoy ES. Çocuklarda bağırsak parazitlerinin dağılımı ve bununla ilişkili etmenler. Türkiye Parazit Derg 2008; 32: 346-50.
73. Ataş AD, Kuşçuoğlu S. Tokat Halk Sağlığı Laboratuvarında Ocak 2007-Aralık 2009 yılları arasında saptanan bağırsak parazitlerinin dağılımı. Türkiye Parazit Derg 2010; 34: 161-5.
74. Karaman Ü, Çalık S, Geçit İ, Çolak C, Karaca Z. Sindirim sistemi şikayetleri ile devlet hastanesine başvuran hastalarda bağırsak parazitlerinin görülme oranlarının değerlendirilmesi. FSHD 2010; 5: 143-51.
75. Köksal F, Başlantı İ, Samastı MA. Retrospective of the prevalence of intestinal parasites in Istanbul, Turkey. Türkiye Parazit Derg 2010; 34: 166-71.
76. Alver O, Özakin C, Töre O. Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesinde 2009-2010 yıllarında saptanan bağırsak parazitlerinin dağılımı. Türkiye Parazit Derg 2012; 36: 17-22. [CrossRef]
77. Çetinkaya Ü, Yazar S, Kuk S, Ateş S, Hamamcı B, Gedikbaş T, Şahin İ. Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi Parazitoloji Anabilim Dalı Laboratuvarında 2009-2010 yılları arasında saptanan bağırsak parazitlerinin dağılımı. Kafkas Univ Vet Fak Derg 2012; 18: 93-6.

78. Turgay N, Ünver-Yolasıgımaz A, Oyar T, Bardak-Özcem S, Töz S. İzmir ve çevresinde bir yılda (Mayıs 2009-Nisan 2010) saptanan bağırsak parazitlerinin aylara göre dağılımı-asid fast ve modifiye trichrome boyama sonuçları. Türkiye Parazit Derg 2012; 36: 71-4. [CrossRef]
79. Yılmaz H, Taş-Cengiz Z, Ceylan A, Ekici A. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Araştırma ve Uygulama Hastanesi Parazitoloji Laboratuvarına 2009 yılında başvuran kişilerde bağırsak parazitlerinin dağılımı. Türkiye Parazit Derg 2012; 36: 105-8. [CrossRef]
80. Akan E, Yaman S, Karyacı M, Yiğit S. Adana il merkezinin üç ilkokulunda yapılan kopro-helmintolojik araştırma. Cukurova Med J 1976; 1: 142-50.
81. Kurtpınar H, Sarnıcı H, Mete O. Diyarbakır' da sosyo-ekonomik ve çevre sağlığı koşulları farklı iki semtin ilkokul öğrencilerinde barsak parazitlerinin araştırılması. Türkiye Parazit Derg 1980; 1: 1-11.
82. Ayhan B, Tümerdem Y. İstanbul gecekondularda barsak parazit enfeksiyonlarının prevalansı, etkileyen faktörler ve büyüme etkisi: Epidemiyolojik bir çalışma. Mikrobiyol Bul 1994; 28: 366-77.
83. Özcan K, Kotlaş S, Tanrıverdi S, Yiğit S, Sadr YE. Hatay'daki bazı ilkokullarda bağırsak parazitleri araştırması. Türkiye Parazit Derg 1994; (3-4): 85-91.
84. Özçelik S, Poyraz Ö, Saygı G, Güneş T, Sümer Z, Çeliksöz A. Prevalence of intestinal parasites in children living in a rural section of Kırkkale. Türkiye Parazit Derg 1995; 19: 249-53.
85. Durmaz B, Yakıncı C, Rafiq M, Durmaz R. The prevalence of intestinal parasites among orphans and primary school children in Malatya. Türkiye Parazit Derg 1997; 21: 391-4.
86. Üner A, Özensoy S, Toprak KH, Akar Ş, Gürüz Y, Kundakçı Ü. İzmir'in Karşıyaka ilçesi ilkokul çocuklarında bağırsak parazitleri ve baş biti araştırması. Türkiye Parazit Derg 1997; 21: 39-43.
87. Doğan N, Akgün Y. Bozan Beldesi ve çevresinde ilkokul çocuklarında bağırsak parazitlerinin araştırılması. Türkiye Parazit Derg 1998; 22: 395-8.
88. Altındış M. Afyon ili ilköğretim çağı çocuklarında barsak parazitizmlerinin görülme sıklığının Kop-color boyama yöntemiyle belirlenmesi. Turk Hij Den Biyol Derg 2000; 57: 153-6.
89. Şaşmaz T, Karaömerlioğlu Ö, Demirhindi H, Aytaç N, Akbaba M. Doğanekent Celilçavuşoğlu ilköğretim okulunda öğrenim gören öğrencilerde bağırsak parazitlerinin araştırılması. Türkiye Parazit Derg 2000; 24: 391-4.
90. Tecer H, Saygı G, Akın Z. İlköğretim dördüncü sınıf öğrencilerinde bağırsak parazitlerinin varlığının araştırılması. C M J 2000; 22: 73-8.
91. Aksın N, İlhan F, Aksın NE. Distribution of intestinal parasites in primary schools in Elazığ and its suburban towns. Türkiye Parazit Derg 2001; 25: 254-7.
92. Dağcı H, Türk M, Sönmez G, Pektaş B, Sönmez A, Üner A. İzmir İli Beydağ ilçesi ilköğretim çağı çocuklarında bağırsak parazitlerinin ve *Pediculus humanus capitis*'in araştırılması. Türkiye Parazit Derg 2001; 25: 250-3.
93. Özçelik S, Oğuztürk H, Değerli S, Çeliksöz A, Aygan Ç, Saygılı İ, İşlek A, Uygur B, Kıvanç Ö. Sivas merkez ve çevre ilçelerin bazılarında ilköğretim çağı çocuklarında bağırsak parazitlerinin yaygınlığı. Türkiye Parazit Derg 2001; 25: 56-8.
94. Ulukanlıgil M, Aslan G, Seyrek A. The prevalence and density of intestinal helminth infections in schoolchildren in shantytowns in Sanliurfa. Türkiye Parazit Derg 2001; 25: 245-9.
95. Çiftçi İH, Çetinkaya Z, Demirdal T, Kızıldı N, Demirtürk N, Altındış M. Bayat Mimar Sinan ve Atatürk ilköğretim okullarında bağırsak parazitizmlerinin dağılımı. Türkiye Parazit Derg 2004; 28: 215-17.
96. Çeliksöz A, Acıöz M, Değerli S, Alim A, Aygan Ç. Egg positive rate of *Enterobius vermicularis* and *Taenia spp.* by celophane tape method in primary school children in Sivas, Turkey. Korean J Parasitol 2005; 43: 61-4. [CrossRef]
97. Ataş AD, Alim A, Ataş M, Artan MO. Yozgat il merkezinde farklı sosyo-ekonomik bölgelerdeki iki ilköğretim okulunda bağırsak parazitlerinin araştırılması. Türkiye Parazit Derg 2008; 32: 261-5.
98. Hökelek M, Eroğlu C, Uyar Y, Sancak R, Kılınc M. Investigation of the effect of intestinal parasites on percentile values of the weight and height of primary school children. Türkiye Parazit Derg 2000; 24: 43-6.
99. Malatyalı E, Özçelik S, Çeliksöz A, Değerli S, Yıldırım D. Şehir, ilçe ve köy ilköğretim okulu öğrencilerinde bağırsak Parazitleri Görülme Sıklığı. Türkiye Parazit Derg 2008; 32: 54-8.
100. Sönmez-Tamer G, Erdoğan S, Willke A. Arslanbey ilköğretim Okulu öğrencilerinde bağırsak parazitlerinin görülme sıklığı. Türkiye Parazit Derg 2008; 32: 130-3.
101. Malatyalı E, Özçelik S, Çeliksöz A, Değerli S. Bağırsak parazitlerinin Sivas ili farklı yerleşim birimlerindeki ilköğretim okulu öğrencilerinde görülme sıklığı. C M J 2009; 31: 106-11.
102. Özcan K, Yiğit S, Köksal F, Başlamışlı L, Nikkhov H. Adana ve çevresindeki işçilerde barsak paraziti araştırması. Türkiye Parazit Derg 1990; (3-4): 85-91.
103. Durmaz B, Durmaz R. Kasaplar ve ailelerinde bağırsak parazitlerinin araştırılması. Türkiye Parazit Derg 1991; 15: 77-83.
104. Şimşekcan D, Tokar R, Ersöz V, Coşkun Ş, Keskin M. İzmir ilinde resmi ve özel kuruluşlara ait 327 mutfak personeline barsak parazitleri araştırılması. Türkiye Parazit Derg 1991; 15: 67-74.
105. Şimşekcan D, Tokar R, Ersöz V, Coşkun Ş, Keskin M. İzmir ilinde çalışan gıda ile ilgili 660 esnafta barsak parazitlerinin araştırılması. Türkiye Parazit Derg 1991; 15: 75-82.
106. Şencan I, Kaya D, Öksüz Ş, Yeşildal N. Düzce'de deprem sonrası gıda ile uğraşanlarda taşıyıcılık durumu. Infek Derg 2002; 16: 31-4.
107. Daldal N, Aycan ÖM, Atambay M, Pala M, Miman Ö. İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi mutfak personeline bağırsak parazitlerinin görülme sıklığı. İnönü Üniv Tıp Fak Derg 2004; 11: 67-8.
108. Karaman Ü, Atambay M, Aycan Ö, Yoloğlu S, Daldal N. Malatya temizlik işçilerinde bağırsak parazitlerinin görülme sıklığı. Türkiye Parazit Derg 2006; 30: 181-3.
109. Kurtoglu MG, Körkoca H, Çiçek M, Taş-Cengiz Z. Van yöresinde gıda sektörü çalışanlarında bağırsak parazitlerinin yaygınlığı. Türkiye Parazit Derg 2007; 31: 309-12.
110. Karaman Ü, Turan A, Depeçik F, Geçit İ, Özer A, Karacı E, Karadan M. Sıhhi ve gayrisıhhi müesseselerdeki işletmeciler ve çalışanları ve bağırsak parazitlerinin sıklığı. Türkiye Parazit Derg 2011; 35: 30-3. [CrossRef]
111. Memik F, Komşuoğlu B. Erzurum Sağlık Kolejinde görülen helmint enfeksiyonları. EAJM 1973; 5: 165-9.
112. Tezel KB. Etimesgut bölgesinde barsak parazitleri enfestasyonu. Mikrobiyol Bul 1974; 113-21.
113. Çıtak Y. Kayseri'de barsak parazitlerinin bulunuş oranları. Mikrobiyol Bul 1980; 14: 225-9.
114. Altaş K, Öztürk R. Rize ili çevresinde çengelli solucan ve diğer bağırsak parazitleri hakkında bir araştırma. Türk Mikrobiyol Cem Derg 1991; 21: 83-6.
115. Aşçı Z, Yılmaz M, Ay S, Barlas H. Harput Çocuk Yuvası 6-12 yaş grubu çocuklarında parazitolojik incelemeler. Türkiye Parazit Derg 1991; 15: 83-7.
116. Doğan N, Akgün Y, Akşit F, Şengül M. Toplu halde yaşayan çocuk ve yaşlı bakım evlerinde farklı yöntemlerle yapılan koproparazitolojik inceleme. Türkiye Parazit Derg 1993; 17: 48-56.
117. Özbilgin A, Atambay M, Salı A. Kars'ta barsak parazitleri üzerine bir araştırma. Türkiye Parazit Derg 1993; 17: 43-7.
118. Tanrıverdi S, Kotlaş S, Özcan K, Yiğit S. Tarsus Aliefendioğlu köyünde bağırsak parazitleri araştırması. Türkiye Parazit Derg 1994; 18: 469-74.
119. Ak M, Ok Ü, Gürüz Y, Turgay N, Kırığı D, Özcel MA. İzmir Şirinyer Çocuk İslahevi Hükümlü ve personeline barsak parazitlerinin araştırılması. Türkiye Parazit Derg 1995; 19: 243-8.
120. Suay A, Mete Ö, Elçi S. 0-7 ve 7-12 yaş grubu çocuklarda barsak parazitlerinin araştırılması. Türkiye Parazit Derg 1995; 19: 381-4.
121. Yakut I. Karabük'te çocuklarda bağırsak parazitlerinin dağılımı. Infeksiyon Dergisi 1995; 9: 303-4.

122. Işık K. Karşıyaka-Menemen-Aliağa ve çevresinde oturanlarda barsak parazitlerinin araştırılması. Türkiye Parazitoloji Dergisi 1996; 20: 31-4.
123. Aras D, Tanrıverdi S, Çulha G, Kara H, Gözübüyük MR, Koltaş S, Özcan K. Adana'da üç çocuk yuvasında bağırsak parazitleri araştırılması. Türkiye Parazitoloji Dergisi 1997; 21: 55-7.
124. Keskinler D, Ayyıldız A, Aslan G, Babacan M. Atatürk Üniversitesi öğrencileri arasında bağırsak parazitlerinin dağılımı ve tedavi sonuçları. AÜTD 1997; 29: 389-93.
125. Saygı G, Yılmaz M. Şanlıurfa Sağlık Meslek Lisesi öğrencilerin-de bağırsak parazitlerinin prevalansı. CMJ 1998; 20: 39-43.
126. Yılmaz H, Gül A, Dilek İ, Göz Y. Van ilinde hamile kadınlarda barsak parazitlerinin dağılımı. Van Tıp Dergisi 1999; 6: 5-8.
127. Sarıaslan Y, Doğanay M, Türmen H. Niğde Sabancı Kız Yurdu'nda kalan öğrencilerde bağırsak parazitlerinin dağılımı. Türkiye Parazitoloji Dergisi 2001; 25: 66-8.
128. Direkel Ş, Özerol İH, Bayraktar MR. Malatya merkezinde bağırsak parazitlerinin dağılımı. Türkiye Parazitoloji Dergisi 2002; 26: 52-5.
129. Börekçi G, Otağ F, Karataş B, Özcan A. Mersin Kurdalı gecekondu mahallesinde yaşayan ailelerde barsak parazitlerinin araştırılması. Türk Mikrobiyoloji Cem Dergisi 2005; 35: 50-6.
130. Çeliksöz A, Güler N, Güler G, Öztop AY, Değerli S. Prevalence of intestinal parasites in three socioeconomically-different regions of Sivas, Turkey. J Health Popul Nutr 2005; 23: 184-91.
131. Şahin İ, Yazar S, Yaman O, Gözkenç N. Kayseri-Karpuzsekisi Havzasında yaşayanlarda bağırsak parazitlerinin araştırılması. Türkiye Parazitoloji Dergisi 2006; 30: 178-80.
132. Özgümüş OB, Karaoğlu ŞA. Rize şehrinde özel kreşlerdeki çocuklarda bağırsak parazitlerinin taranması. Türkiye Parazitoloji Dergisi 2007; 31: 205-7.
133. Turhan E, İnandı T, Çetin M, Taş S. Hatay ili Çocuk Esirgeme ve Yetiştirme Kurumlarında kalan çocuklarda bağırsak parazitlerinin dağılımı. Türkiye Parazitoloji Dergisi 2009; 33: 59-62.
134. Özkalp B, Çelik B, Kurtoğlu MG, Keşli R. Niğde yetiştirme yurdunda 13-18 yaş grubunda görülen barsak parazitlerinin yaşa ve cinsiyete göre dağılımı. Kafkas Üniv Vet Fak Dergisi 2010; 16: 135-9.
135. Saygı G, Özçelik Ö, Poyraz O. A survey of intestinal parasites in students of adult educational center in Sivas, Turkey. J Egypt Soc Parasitol 1995; 25: 303-10.
136. Baysal A. Türk Yemek Kültüründe Değişmeler, Beslenme ve Sağlık Yönünden Değişmeler. Türk Mutfak Kültürü Üzerine Araştırmalar. Ankara: Türk Halk Kültürünü Araştırma ve Tanıtma Vakfı Yayınları, Yayın No: 3; 1993; p.12-20.
137. Yula E, Deveci Ö, İnci M, Tekin A. Bir devlet hastanesinde intestinal parazit dağılımı ve etiyolojik analiz raporu. J C E I 2011; 2: 74-9.
138. Değer S, Cantoray R, Akdemir C, Gül A. Van'da ilkokul öğrencilerinde intestinal parazitlerin yayılışı. YYU Vet Fak Dergisi 1995; 6: 49-51.